

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited and the license is stated.

Goda exempel

Vägen mot vägledning för användning av generativa AI-verktyg i examensarbetet

Heléne Tjärnemo, Fakulteten för ekonomi, Högskolan Kristianstad

Sedan ChatGPT lanserades i slutet av 2022 är det uppenbart att detta AI-verktyg har fått inverkan på undervisning och examination inom högre utbildning. Som kursansvarig för ekonomiprogrammets examensarbetskurer på kandidatnivå har generativ AI i allmänhet, och ChatGPT i synnerhet, alltmer kommit att uppta mina tankar och min tid. Detta har lett till att jag inför VT 2025 tagit fram en vägledning för hur studenter kan använda generativ AI i examensarbetet (se bilaga 1). I detta bidrag beskriver jag hur denna process gått till.

Uppvaknandet – AI i undervisning och examination

Inför kursstarten VT23 var ChatGPT ännu inget jag hört talas om. Då fanns det ett avsnitt i studiehandledningen om fusk och disciplinära åtgärder men detta avsnitt tog inte upp generativ AI. Under året som följde började vi prata om och diskutera ChatGPT i lunchrum och vid våra månatliga arbetsplatsträffar och programmöten. En del av samtalen handlade om hur vi skulle kunna använda oss av AI i undervisningen men relativt mycket handlade om, som jag uppfattade det, ChatGPT som ett hot. Den stora frågan var hur vi skulle kunna försäkra oss om att det faktiskt var studenterna som hade gjort examinationerna och inte ChatGPT.

Utforskandet – AI och studiehandledningen

Inför kursstarten i februari 2024 upplevde jag behov av att utveckla avsnittet om fusk och disciplinära åtgärder i studiehandledningen med ett stycke om generativ AI. Inte minst för att tydliggöra för studenterna att användningen av generativ AI måste förklaras och motiveras i uppsatsen samt refereras till. Syftet var att motverka att studenterna använde AI på ett otillåtet sätt, oavsett om det var avsiktligt eller oavsiktligt. Vidare ansåg jag att även lärlärolaget (inklusive jag själv) behövde någon form av vägledning kring hur vi skulle förhålla oss till generativ AI i examensarbetet. Det fanns, mig veterligen, ingen övergripande policy vid HKR för användning av generativ AI och det material som idag finns på högskolans intranät om AI publicerades först runt årsskiftet 2023/2024. Som kursansvarig famlade jag mig fram i sökandet efter någon form av riktlinjer.

För att kunna formulera en text om AI-användning till studiehandledningen behövde jag först själv sätta mig in i AI i allmänhet, och ChatGPT i synnerhet. Jag laddade ner gratisversionen av ChatGPT privat för att kunna testa och själv bilda mig en uppfattning om vad detta AI-verktyg kunde göra. Jag pratade med och rådfrågade även kollegor som hade mer erfarenhet av ChatGPT än jag själv i syfte att lära mig mer. Jag började läsa på kring AI och ChatGPT. I exempelvis *Universitetsläroaren* fanns i oktober 2023 ett debattinlägg av Raffaella Negretti (2023), biträdande professor i utbildningspsykologi och tillämpad lingvistik vid Chalmers tekniska högskola, med rubriken ”ChatGPT – hjälp eller hinder?” som bland annat tog upp vikten av att som lärare uppmuntra studenterna i ”kritisk AI-litteracitet”¹, ett för mig vid den tidpunkten nytt begrepp. Ett annat exempel var en, vid Chalmers tekniska högskola genomförd enkätundersökning på nära 6 000 studenter, från våren 2023, vilken bland annat kom fram till att många studenter saknade vägledning från lärosätet för vad som var tillåten AI-användning och var gränsen gick mot fusk (Malmström et al., 2023). Jag formulerade till slut mina tankegångar i ett första utkast som jag

¹ Enligt Negretti inbegriper ”kritisk AI-litteracitet” förmågan att reflektera över etiska aspekter kopplade till AI-användning, hur AI kan användas för att främja lärande och skrivutveckling samt att kritiskt granska och bedöma det som AI genererar.

bad ett antal kollegor på examensarbetskursen ge återkoppling på. Efter att ha arbetat om texten ett antal gånger resulterade det i ett stycke om AI-användning samt tre länkar – ett tillägg till det befintliga avsnittet om fusk och disciplinära åtgärder i studiehandledningen (se bilaga 2). Examensarbetskurserna genomfördes under våren med drygt 120 studenter och endast några enstaka incidenter kopplade till misstänkt vilseledande AI-användning kunde noteras.

I slutet av 2024 fick anställda inom HKR erbjudande om att få en licens på ChatGPT Edu, något som jag omgående anmälde intresse för, och fick. Denna licens gjorde det möjligt för mig att ytterligare testa och lära mig mer om ChatGPT. Bland annat började jag botanisera i det material om AI som fanns på högskolans intranät.

Framväxten – att forma vägledningens grund

Inför kursstarten VT25 ansåg jag att, förutom att uppdatera texten om AI-användning i studiehandledningen (se bilaga 3), det behövdes en mer omfattande vägledning till studenterna och lärarlaget kring AI-användning i examensarbetet. Som input och inspiration till vägledningen använde jag många olika källor såsom interna policydokument från magisterprogrammet i företagsekonomi, information från högskolans intranät och externa webbsidor (se t.ex. lotsamig.nu, u.å.; Hadadgar & Maunder, 2024). Jag deltog även i interna seminarier på HKR², lyssnade på podcasts (se t.ex. Hamdan et al., 2024) samt samtalade och diskuterade AI-användning med kollegor. Allt i syfte att skapa mig en bättre förståelse för generativa AI-verktygs förtjänster och begränsningar samt vad som skulle kunna utgöra ett rimligt och lämpligt förhållningssätt till studenternas användning av dessa verktyg i examensarbetet.

Efter hand som jag läste på, lyssnade av och själv började använda mig av ChatGPT EDU fick jag en alltmer nyanserad bild av generativ AI.

² *Artificiell intelligens för undervisning* med Joachim Liedtke (januari 2025); *Workshop ChatGPT EDU för lärare* med Åsa Kronkvist och Dan Wirdefalk (februari 2025); samt *Att använda AI i forskning*, Forskningsseminarium Pedagogiskt arbete (februari 2025).

Jag tog därför utgångspunkt i att vägledningen skulle sträva efter att ge en balanserad bild av AI-användning i examensarbetet, det vill säga både visa på hur AI får användas och hur AI inte får användas (eller när AI bör användas med försiktighet). Jag ville inte bara formulera en övergripande policy utan även visa med konkreta exempel för att på så vis ge studenterna tydligare vägledning. Jag ansåg att det var viktigt att skilja mellan att använda AI som stöd i lärandeprocessen och att använda AI vid examination. Vidare skulle vägledningen vara tydlig med att all AI-användning ska deklarerars, inte minst för att säkerställa transparensen och för att upprätthålla den akademiska integriteten. Slutligen skulle vägledningen också lyfta fram risker och begränsningar med AI. Skrivandet (och funderandet) resulterade till slut i dokumentet ”Vägledning för användandet av generativa AI-verktyg i examensarbetet” (se bilaga 1). Fyra kollegor fick ge återkoppling på en tidigare version av dokumentet, vilket förbättrade den slutliga versionen.

Reflekterandet – insikter under skapandet

Min grundläggande hållning när jag skrev vägledningen var att studenterna i princip obegränsat kan använda AI som stöd i sitt lärande. Däremot gäller begränsningar vid examination, då de ska visa vad de har lärt sig. Jag ville tydligt betona denna skillnad. Dessutom var det viktigt att klargöra att AI-användning blir otillåten när den är vilseledande. Slutligen ville jag lyfta fram att AI-användning kan påverka självständigheten om den används alltför frikostigt, även om användningen sker på ett tillåtet sätt, och att detta kan få konsekvenser för bedömningen av examensarbetet såsom ett självständigt arbete.

När det gäller examensarbeten i form av uppsatser är gränsen mellan lärandeprocessen och examinationen inte alltid självklar, som jag ser det. Exempelvis, hur skiljer man som examinator mellan studentens lärande i att identifiera en forskningsfråga *och* den skriftliga redovisningen av problematiseringen och forskningsfrågan i uppsatsen? Hur säkerställer man att det som rapporteras faktiskt speglar studentens egen lärandeprocess och inte är AI-genererad text, utan förekomst av mänskligt läsande och tänkande? En annan utmaning är att dra gränsen mellan självständigt respektive icke-självständigt arbete. Var går den? Jag har ännu inga tydliga svar på dessa frågor.

Framåtblick – hur vägledningen kan utvecklas (eller avvecklas)

Vägledningen har publicerats på lärplattformen för examensarbetskurserna på ekonomiprogrammets tre inritningar (FE1932, FE1954 och FE1972). Min förhoppning är att den ska fungera som ett stöd för både studenterna och lärarlaget när det gäller användning av AI-verktyg i examensarbetet. Jag ser också vägledningen som ett underlag för vidare diskussioner kring AI-användning. I dessa diskussioner ser jag även att AI-deklarationerna kan utgöra input. Genom att deklarerat hur generativ AI har använts i examensarbetet behöver studenterna reflektera kring sin AI-användning. Samtidigt får vi i lärarlaget ett potentiellt rikligt material genom vilket vi kan få reda på vad, hur och varför studenterna har använt generativ AI i examensarbetet. Med detta material som utgångspunkt kan vi diskutera eventuella ”gråzoner” både i lärarlaget och med studenterna och på så sätt utveckla en samsyn kring vad som är tillåten respektive otillåten AI-användning.

AI-utvecklingen sker snabbt och AI integreras i allt fler mjukvaror, exempelvis Copilot i Microsoft 365-appar. I takt med att både studenter och vi i lärarlaget utvecklar vår förståelse för AI kommer sannolikt vårt förhållningssätt till AI att förändras. Jag är därför övertygad om att vägledningen kommer att behöva revideras inför nästa kursstart, det vill säga inför VT26. Och vem vet, kanske behöver vi om några år ingen vägledning alls. Kanske har användningen av generativ AI i examensarbeten då blivit det nya normala.

AI-deklaration

I slutfasen av skrivandet har jag för fyra textstycken använt ChatGPT EDU med instruktionen att få tydligare logik och flyt utan att min stil och egna röst går förlorad. Gissa vilka fyra textstycken!

Referenser

- Hadadgar, A., & Maunder, A. (24 juni 2024) *ChatGPT and assessment*. Karolinska institutet. <https://staff.ki.se/education-support/assessment-evaluation/chatgpt-and-assessment>
- Hamdan, I., Wirtén, G., (Programledare) & Wahlstedt, S. (Programledare). (4 december 2024). Vad händer med universiteten när AI skriver uppsatserna? [Poddavsnitt]. I Du lyssnar på Sydsvenskan. Sydsvenskan. <https://www.sydsvenskan.se/2024-12-04/vad-hander-med-universiteten-nar-ai-skriver-uppsatserna/>
- lotsamig.nu. (u.å.). *AI i akademiskt arbete*. <https://lotsamig.nu/tag/ai-i-akademist-arbete/>
- Malmström, H., Stöhr, C., & Ou, A. W. (2023). *Chatbotar och annan AI för lärande: En undersökning om användning och åsikter bland universitetsstudenter i Sverige* (Chalmers Studies in Communication and Learning in Higher Education 2023:1). Chalmers tekniska högskola. <https://doi.org/10.17196/cls.cslhe/2023/01>
- Negretti, R. (30 oktober 2023) Chat GPT – hjälp eller hinder? *Universitetslärares*. <https://universitetslararen.se/2023/10/30/chat-gpt-hjalp-eller-hinder/>

Bilaga 1: Vägledning för användandet av generativa AI-verktyg i examensarbetet (FE1932, FE1954, FE1972)¹

Användandet av generativ AI² kan vara en värdefull resurs i ditt lärande. Det kan hjälpa dig att planera ditt arbete, ge en snabb överblick över ett ämne, förklara begrepp och teorier samt rätta stavfel och grammatik. AI kan alltså fungera som en mentor eller ”privatlärare”, någon att ställa frågor till och få hjälp av. Kom dock ihåg att AI saknar kritiskt tänkande och kan generera felaktig eller ofullständig information. Det är alltid ditt ansvar att verifiera den AI-genererade informationen med hjälp av tillförlitliga källor. Det är alltså viktigt att använda generativ AI på ett förnuftigt, etiskt och ansvarsfullt sätt.

I examensarbetet bedöms ditt arbete och dina prestationer utifrån fastställda lärandemål och specifika bedömningskriterier. För godkänt måste du visa att du har utvecklat de kunskaper, färdigheter och förmågor som examensarbetet (och andra delprov i kursen) syftar till att främja. Om du förlitar dig för mycket på generativ AI i ditt arbete riskerar du att inte uppnå lärandemålen och bedömningskriterierna, vilket kan leda till underkänt betyg. Det är därför viktigt att du använder AI på ett sätt som stöttar ditt lärande snarare än ersätter din egen intellektuella ansträngning.

Som författare till examensarbetet är du ansvarig för:

- Att uppsatsen är ett originalarbete och uppfyller akademiska krav.
- Att all AI-användning redovisas tydligt och transparent i uppsatsen.
- Att du kan redogöra för och försvara ditt arbete vid seminarier och muntlig examination.

¹ Version 1.0 (2025-02-24). Generativ AI är en ny företeelse och denna vägledning kommer att revideras och uppdateras inför varje kursstart.

² Generativ AI är en form av artificiell intelligens som kan generera bland annat text och bild (ex ChatGPT).

I följande text finner du: 1) Policy för användning av generativa AI-verktyg i examensarbetet samt krav på deklaration av AI-användning; 2) Exempel på när generativ AI är tillåtet; 3) Exempel på när generativ AI inte är tillåtet; samt 4) Begränsningar och risker med AI.

1. Policy för användning av generativa AI-verktyg i examensarbetet

Generativ AI får användas som ett personligt stöd i dina studier, exempelvis för att planera ditt examensarbete, få en första överblick av ett ämne eller översätta en artikel. Du får dock **aldrig** använda AI-genererat material (text, bild, etcetera) i din uppsats (eller annan examinerande uppgift) som om det vore ditt egenhändigt skapade arbete (vare sig i sin helhet, i delar eller i omarbetad form). Misstänkt otillåten användning av AI bedöms på samma sätt som annan form av vilseledande vid examination och kan leda till en anmälan till disciplinnämnden. Det är ditt ansvar att kontrollera om en programvara eller ett digitalt verktyg du vill använda innehåller generativ AI.

Deklaration av AI-användning

Oavsett om du använder generativ AI eller inte i arbetet med din uppsats ska detta redovisas tydligt under en egen rubrik ”Deklaration av AI-användning”³ i slutet av uppsatsen, precis före referenslistan.

I detta avsnitt ska du redogöra för:

- Vilket AI-verktyg som har använts (om något)
- På vilket sätt AI har använts
- I vilket syfte AI har använts

Om du *inte* har använt AI i någon del av examensarbetet ska detta framgå i ett kort uttalande, exempelvis: ”I detta examensarbete har inga generativa AI-verktyg använts.”

Syftet med denna deklaration är att säkerställa transparensen i hur AI har använts i examensarbetet och att upprätthålla en hög nivå av akade-

³ Rubriken för detta avsnitt ska på engelska vara: ”AI disclosure statement”.

misk integritet. Observera att denna deklaration inte ersätter vanlig akademiska formalia. Om du har använt generativ AI i din undersökning måste detta tydligt förklaras och motiveras även i metodkapitlet eller en bilaga. Dessutom måste allt AI-genererat innehåll refereras enligt APA 7-riktlinjerna.⁴

2. Exempel på när generativ AI är tillåtet

Nedan framgår exempel på när generativ AI är tillåtet och kan användas som ett stöd i examensarbetet. Notera att all användning av generativ AI måste deklarerats tydligt (se ovan).

Det är tillåtet att använda generativ AI:

- För tidsplanering
- För egen förståelse
- För översättning
- Som stöd i skrivprocessen
- För data- och resultatsammanställning (obs! ej av primärdata)

Användning av generativ AI för tidsplanering

Du får använda generativ AI som stöd för att skapa tidsplan och arbetsflöde för ditt uppsatsarbete. Se följande länk för information kring detta: <https://lotsamig.nu/ai-verktyg/skapa-tidsplan-och-arbetsflode-for-ditt-akademiska-arbete/>

Användning av generativ AI för egen förståelse

Du får använda generativ AI för att skaffa dig en övergripande förståelse av ett ämne, ett begrepp eller en teori. Exempel: Du läser en vetenskaplig artikel och stöter på ett begrepp eller en teori som du inte känner till sedan tidigare. För att få en första förståelse ber du ChatGPT förklara innebörden och ställer följdfrågor om något fortfarande är oklart. Viktigt: Denna användning är endast till för din egen förståelse. Den AI-genererade **texten får inte användas i uppsatsen**, varken i ur-

⁴ Se: <https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/40505/APA7%20uppdatering%20HT23.pdf?sequence=39&isAllowed=y>

sprunglig eller redigerad form. Om begreppet eller teorin verkar relevant för ditt arbete ska du gå vidare till tillförlitliga källor, i första hand vetenskapliga artiklar godkända enligt norska listan (<https://kanalregister.hkdir.no/sok?option=journals>), eller motsvarande.⁵

Användning av generativ AI för översättning

Du får använda generativ AI för att översätta en text från ett främmande språk i syfte att själv få en bättre förståelse av innehållet. Exempel: Du hittar en vetenskaplig artikel på engelska men tycker den är svår att förstå. För att underlätta läsningen ber du ChatGPT att översätta artikeln. Efter att ha tagit del av översättningen går du tillbaka och läser originalartikeln igen, nu med en bättre förståelse av innehållet. Viktigt: AI-genererade översättningar får endast användas för din egen förståelse. Den översatta **texten får inte användas i uppsatsen**, varken i ursprunglig eller redigerad form. Om artikeln är relevant att referera till i uppsatsen ska du formulera din egen text och använda originalartikeln som källa.

Användning av generativ AI som stöd i skrivprocessen

Du får använda generativ AI som stöd i skrivprocessen på **text som du själv har skrivit**, exempelvis för att:

- Strukturera **text som du själv har skrivit**
- Få förslag på rubriker till **text som du själv har skrivit**
- Granska språk (stavfel, grammatik, meningsbyggnad, etcetera) i **text som du själv har skrivit**
- Förenkla **text som du själv har skrivit** utan att ändra dess innebörd

Det är tillåtet att använda AI för att identifiera stavfel, grammatiska misstag och föreslå språkliga justeringar som inte förändrar innebörden i den text du själv har skrivit. Exempel: Du kan be AI att föreslå tydligare formuleringar, men du måste alltid granska och avgöra om ändringen behåller din egen ursprungliga tankegång. Viktigt: Tänk på att i

⁵ Det finns flera listor över akademiska tidskrifter. Fråga din handledare vilken lista som är relevant inom just ditt ämne.

din prompt vara tydlig med vad du vill att AI ska hjälpa dig med, exempelvis att AI endast ska hjälpa dig att rätta stavfel, grammatik och meningsbyggnad och inte får förändra budskapet eller på annat sätt ändra innehållet. Om du enbart ber AI att ”förbättra” din text, göra den mer akademisk eller liknande, riskerar du att AI helt eller delvis skriver om din text. Detta kan leda till flera problem:

- Din personliga stil eller egna ”röst” riskerar att gå förlorad i texten
- Texten kan bli generisk (generell), mindre djup och innehållsrik eller onödigt pompös
- AI kan generera direkt felaktig information
- Texten riskerar att inte längre betraktas som din egenproducerade originaltext

Alternativa verktyg för språkgranskning

Om du enbart vill rätta stavfel och grammatik utan risk att texten ändras, kan du använda stavnings- och grammatikfunktionen i Word. Till skillnad från AI-genererade språkverktyg skapar Word ingen ny text utan hjälper dig endast med språkliga förbättringar. **Att använda funktionerna i Word för stavning, grammatik och referenshantering uppmuntras och behöver inte deklarerars.**

Användning av AI-verktyg för data- och resultatsammanställning

Du får använda AI-verktyg för att sammanställa **redan publicerat** material men tolkningen och slutsatserna måste göras av dig. Exempel: Det är tillåtet att använda AI för att räkna förekomsten av **ett specifikt** ord i en verksamhetsberättelse för att automatisera denna process. Lita dock inte på att AI räknar rätt! Det kan vara säkrare att använda exempelvis sökfunktionen i ett PDF-dokument.⁶ Det är dock inte tillåtet att låta AI tolka eller dra slutsatser om betydelsen av de mönster som framkommer av materialet. **Viktigt: Lägg aldrig in dina primärdata i ett AI-verktyg** (varken för transkribering, sammanställning eller annat). Se punkten ”Hantering av personliga data”.

⁶ Oavsett bör du alltid med hjälp av stickprov eller liknande säkerställa att de tekniska hjälpmedel du använder ger data av tillräckligt god kvalitet.

3. Exempel på när generativ AI inte är tillåtet

Otillåten användning av generativ AI i examensarbetet innebär att AI används på ett vilseledande sätt, utan tydlig och transparent deklaration, eller i strid med examensarbetets krav på akademisk integritet. Detta inkluderar akademisk oegentlighet eller oredlighet i forskning, såsom fabricering, förfalskning eller plagiering. Nedan ges några exempel på otillåten användning:

Att lämna in AI-genererad text som din egen

Du får **inte** använda AI-genererad text och presentera den som din egenproducerade originaltext, vare sig i sin helhet, i delar eller i omarbetad form. Detta är en form av vilseledande.

Att fabricera data eller empiriskt material med AI

Du får **inte** lämna in AI-genererade intervjuvar eller annat material som om det vore ditt autentiska empiriska material. Detta är en form av fabricering.

Att använda AI för att generera källor som inte existerar

Generativ AI kan hitta på referenser eller citat. Att medvetet inkludera falska källor eller referenser är förfalskning och utgör fusk.

Att låta AI skriva eller omformulera text utan att du själv bidrar intellektuellt

AI får **inte** ersätta din egen analys, argumentation eller kritiska resonemang. Att be AI "förbättra" en text kan resultera i att AI skriver om texten på ett sådant sätt att den inte längre kan anses vara din egen.

Konsekvenser av otillåten AI-användning

Misstänkt otillåten användning av AI bedöms på samma sätt som annan form av fusk och vilseledande vid examination och kan leda till en anmälan till disciplinnämnden), se även <https://www.hkr.se/utbildningar/student-pa-hkr/rattigheter-och-skyldigheter/fusk/>.

Kom ihåg! Som uppsatsförfattare är du alltid fullt ansvarig för innehållet i texten och att den uppfyller akademiska krav på originalitet (d.v.s. att materialet är ditt eget) och formalia.

4. Begränsningar och risker med AI

Även när AI används på ett tillåtet sätt är det viktigt att vara medveten om dess begränsningar och potentiella risker. Nedan ges några exempel:

Felaktig eller ofullständig information

AI-verktyg kan producera felaktiga, ofullständiga eller missvisande svar och ge en obalanserad bild av ämnet. AI saknar förmåga att själv värdera informationens riktighet. Det är därför viktigt att du är kritisk och alltid granskar den genererade informationen.

Förstärka fördomar

AI kan förstärka fördomar från träningsdata, vilket kan leda till orättvis eller diskriminerande behandling av vissa grupper eller ge skeva perspektiv.

Avsaknad av källhänvisningar

Generativ AI är ingen sökmotor utan genererar text- och bildmaterial. AI producerar svar utan att ange referenser eller källor. Detta gör det svårt att bedöma informationens trovärdighet och dess vetenskapliga förankring. Ibland kan generativ AI hitta på citat och referenser. Det ligger på dig att vara källkritisk.

Risk för upphovsrättsintrång

AI-verktyg kan generera text eller bilder som är skyddade av upphovsrätt (copyright) och som du inte har rätt att använda i ditt examensarbete.

Krav på kritiskt tänkande

För att använda AI på ett ansvarsfullt sätt krävs en kombination av goda ämneskunskaper och kritiskt tänkande. Detta gäller både när du ställer frågor eller ger instruktioner (prompter) till AI och när du granskar det material som AI genererar.

Hantering av personliga data

När du använder AI-verktyg är det viktigt att vara medveten om hur din och andras personliga data hanteras. AI-verktyg kan spara och analysera de frågor du ställer, vilket kan ha integritetsmässiga konsekvenser. **Dela aldrig känslig eller personlig information med AI-verktyg. Lägg aldrig in dina primärdata i ett AI-verktyg, varken för transkribering, sammanställning eller annat!**

Frågor?

Om du är osäker på om en viss AI-användning är tillåten eller otillåten i examensarbetet utgå från försiktighetsprincipen (d.v.s. använd *inte* AI) eller fråga din handledare eller kursansvarig.

Vill du lära dig mer om hur du kan använda generativ AI som stöd för ditt lärande, se: <https://lotsamig.nu/tag/ai-i-akademist-arbete/>. Var dock noga med att endast använda generativ AI i examensarbetet på ett, enligt denna vägledning, tillåtet sätt.

Bilaga 2: utdrag ur studiehandledning VT24

4. Fusk och disciplinära åtgärder samt AI

Personalen vid HKR är skyldig att anmäla grundad misstanke om *försök* till fusk eller vilseledande. Fusk eller vilseledande kan exempelvis vara fabrikation (uppdiktade referenser, intervjuer, enkätdata, med mera) eller plagiat. Se HKR:s Riktlinjer för disciplinärenden (finns på sidan om fusk och disciplinärenden, se följande länk: <https://www.hkr.se/student-pa-hkr/rattigheter-och-skyldigheter/fusk/>).

Det är studenten som ansvarar för att källor till andras (och egna tidigare) arbeten är angivna korrekt (se APA 7), om inte finns det risk för plagiering. För att undvika plagiering är det viktigt att lära sig referera på ett korrekt sätt, se bland annat APA 7 (<https://apastyle.apa.org/>), antiplagieringsguiden Refero (<https://refero.lnu.se/>) och Skrivguiden (<https://skrivguiden.se/>).

När uppsatsen lämnas in via Canvas i samband med mellan- och slutseminariet kommer den per automatik att analyseras via Ouriginal för

plagiatkontroll. I och med att uppsatsen lämnas in intygar ni, i egenskap av uppsatsförfattare, att det är ert egenhändigt och **självständigt skapade arbete**, d v s inte kopierat från eller utfört av någon annan (inklusive generativ AI, t.ex. ChatGPT). Tänk på att det **alltid är ni, uppsatsförfattarna, som är ansvariga för uppsatsens innehåll och formalia** (t. ex. att referenshanteringen är korrekt). Otillåten användning av AI i examinationssammanhang betraktas som försök till fusk eller vilseledande. Har ni använt AI måste detta förklaras och motiveras i metodkapitlet och/eller bilaga. Ni måste även referera till det AI-genererade innehållet enligt riktlinjerna i APA 7 (se länkar nedan). Använd AI **endast** om er handledare har gett er tillåtelse att göra det och om ni förstår begränsningarna och riskerna med verktyget. Kort sagt, lita aldrig på AI utan utgå alltid ifrån att AI-genererat innehåll består av faktafel, fabrikationer och språkliga märkligheter (notera även att AI normalt inte är en sökmotor och därför inte kan användas för att söka efter artiklar). Därutöver når AI-genererad text sällan upp till de vetenskapliga krav som ställs på en kandidatuppsats avseende precision och stringens. För mer information kring referenshantering av AI-genererat innehåll, se följande länkar:

- <https://apastyle.apa.org/blog/how-to-cite-chatgpt>
- <https://guides.library.uwa.edu.au/c.php?g=324904&p=6957354>

Bilaga 3: utdrag ur studiehandledning VT25

Viktigt: i och med att uppsatsen lämnas in intygar studenterna, i egenskap av uppsatsförfattare, att det är ert egenhändigt och **självständigt skapade originalarbete**, d v s inte kopierat från eller utfört av någon annan (inklusive generativ AI, t.ex. ChatGPT). Tänk på att det **alltid är ni, uppsatsförfattarna, som är ansvariga för uppsatsens innehåll och formalia** (t. ex. att referenshanteringen är korrekt). Varje författare är således ansvarig för allt i texten och för att texten är ett originalarbete.

Om användningen av generativ AI (t. ex. ChatGPT) i examensarbetet

Oavsett om ni använder generativ AI eller inte i arbetet med uppsatsen ska detta redovisas tydligt under en egen rubrik ”Deklaration av AI-

användning” i slutet av uppsatsen, precis före referenslistan. Observera att denna deklaration inte ersätter akademiska formalia. Om generativ AI har använts i undersökning ska detta förklaras och motiveras i metodkapitlet eller en bilaga. Det AI-genererade innehållet ska också refereras enligt riktlinjerna i APA 7. Otillåten användning av generativ AI i examinationssammanhang betraktas som försök till fusk eller vilseledande.

Använd generativ AI endast om ni är säkra på att det sker på ett tillåtet sätt och om ni förstår verktygets begränsningar. Lita aldrig blint på AI! Utgå alltid ifrån att AI-genererat innehåll kan innehålla faktafel och fabrikationer, skapa språkliga märkligheter och oprecis eller irrelevant terminologi, missvisande eller obalanserad bild av ämnet samt brist på källhänvisningar. AI är ingen sökmotor och bör därför inte användas för att hitta vetenskapliga artiklar. Därutöver, AI-genererad text når sällan upp till de vetenskapliga krav som ställs på en kandidatuppsats, särskilt vad gäller precision och stringens. För mer detaljer, se separat dokument på Canvas ”Vägledning för användandet av generativa AI-verktyg i examensarbetet” För mer information om referenshantering av AI-genererat innehåll, se följande länkar:

- <https://www.apa.org/pubs/journals/resources/publishing-policies?tab=4>
- <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/40505>
- <https://kib.ki.se/skriva-referera/skriva-referenser-att-ange-kalla/referensguider/referensguide-apa-7>